

Výchova k občanství, 7. ročník

Téma: Já a společenský systém

Podtémata: Žijí s námi, Lidská práva

- **VO-9-1-05** objasní potřebu tolerance ve společnosti, respektuje kulturní zvláštnosti i odlišné názory, zájmy, způsoby chování a myšlení lidí, zaujímá tolerantní postoje k menšinám
  - rozliší společenské skupiny, do nichž patří
  - popíše znaky mimoevropských kultur a zdůvodňuje nutnost tolerantního přístupu k jiným kulturám
- **VO-9-1-06** rozpoznává netolerantní, rasistické, xenofobní a extremistické projevy v chování lidí a zaujímá aktivní postoj proti všem projevům lidské nesnášenlivosti
  - objasní nutnost tolerance ve společnosti
  - vyjmenuje znaky netolerantního chování
- **VO-9-4-08** dodržuje právní ustanovení, která se na něj vztahují, a uvědomuje si rizika jejich porušování
  - uvede základní dokumenty upravující lidská práva
  - rozpozná národnostní, rasové, náboženské a jiné projevy lidské nesnášenlivosti
  - vysvětlí, jaký význam má pro život člověka a společnost dodržování lidských práv

Tematický plán

1. hodina
Žijí s námi - **národnost a státní občanství** (charakteristika a rozdíly); **národnostní menšiny v ČR** (nejpočetnější menšiny v ČR, důvody k příchodu do ČR)
2. hodina
Žijí s námi - **rasová nesnášenlivost** (rasismus, xenofobie, důvody rasové nesnášenlivosti, příklady z historie i současnosti)
3. hodina
Lidská práva - **historický vývoj lidských práv; Všeobecná deklarace lidských práv**

4. hodina
Lidská práva - **Listina základních práv a svobod; právo znamená i povinnost; porušování lidských práv** (příklady z historie i současnosti)
5. hodina
Lidská práva - **kde se můžeme domáhat lidských práv** (soudy, ombudsman); **postihy za porušování lidských práv** (přestupek, trestný čin, ústavní a ochranná výchova)
6. hodina
Opakování probraného učiva

Didaktická analýza učiva

Klíčové pojmy , které si musí žáci osvojit (rozumět jim, umět vysvětlit, používat je)	lidská práva Listina základních práv a svobod xenofobie rasismus národnost státní občanství tolerance
Vztahy a generalizace – jaké souvislosti mezi pojmy mají žáci pochopit	Listina základních práv a svobod zaručuje dodržování lidských práv v ČR. Státní občanství a národnost nejsou synonyma. Nedostatek tolerance může vyústit v rasismus a/nebo xenofobii.
Praktická analýza – jaký je smysl osvojení tohoto učiva vzhledem k dalšímu vzdělávání nebo využití v praxi, životě	Rozpoznání projevů rasové nesnášenlivosti a důvodů jejich vzniku. Osvojení úloh občanů v demokratické společnosti. Schopnost aktivně uplatňovat svá práva a povinnosti. Pochopení příčin nedorozumnění a vzniku konfliktů. Schopnost přijímat odpovědnost za své postoje a činy.
Mezipředmětové vztahy vertikálně – co už mají žáci osvojeno z předchozích ročníků, co navazuje na toto učivo dál	Šikana jako porušování lidských práv - 6. ročník Zásady lidského soužití - 6. ročník Dětská práva - 6. ročník Nebezpečí předsudků - 8. ročník Právní řád ČR - 8. ročník Mezinárodní terorismus, extremismus a fanatismus - 9. ročník
Mezipředmětové vztahy horizontálně – jaká témata z jiných vyučovacích předmětů souvisí s tímto učivem	Historický vývoj lidských práv (Velká francouzská revoluce, druhá světová válka, atp.) - dějepis

	<p>Porušování lidských práv ve světě, mezinárodní terorismus, Organizace spojených národů - zeměpis Literární díla bojovníků za lidská práva (např. Václav Havel) - český jazyk</p>
<p>Návaznost průřezových témat – jaké učivo jednotlivých průřezových témat souvisí s tímto učivem</p>	<p>Výchova demokratického občana - Občan, občanská společnost a stát - <i>Listina základních práv a svobod, práva a povinnosti občana; úloha občana v demokratické společnosti</i> Multikulturní výchova - Kulturní diference - <i>poznávání vlastního kulturního zakotvení; respektování zvláštností různých etnik</i> - Lidské vztahy - <i>právo všech lidí žít společně a podílet se na spolupráci; udržovat tolerantní vztahy a rozvíjet spolupráci s jinými lidmi bez ohledu na jejich kulturní, sociální, náboženskou, zájmovou nebo generační příslušnost</i> - Etnický původ - <i>odlišnost lidí, ale i jejich vzájemná rovnost; postavení národnostních menšin; projevy rasové nesnášenlivosti, jejich rozpoznávání a důvody vzniku</i> - Princip sociálního smíru a solidarity - <i>odpovědnost a přispění každého jedince za odstranění diskriminace a předsudků vůči etnickým skupinám</i></p>
<p>Činnosti potřebné pro zvládnutí a osvojení tohoto učiva – senzitivní, senzomotorické činnosti, myšlenkové operace</p>	<p>Práce se Všeobecnou deklarací lidských práv a s Listinou základních práv a svobod - čtení, pochopení textu, skupinová debata Vlastní zápis z hodin Vyplňování pracovních listů k tématu</p>

Příprava na 3. hodinu, Lidská práva - historický vývoj lidských práv; Všeobecná deklarace lidských práv

- Prvních pár minut hodiny zabere administrativa, následuje připomenutí látky poslední hodiny.

Teoretická a debatní část, max. 15 minut:

(Zvýrazněny jsou mé otázky. U každé otázky je očekávaná odpověď, která může být i jiná, otázky mají rozpoutat debatu, připomenout žákům, že mnoho věcí už znají, pomoci jim utřídit si znalosti a propojit si je s novými informacemi.)

- 1. 10. 12. mezinárodní den lidských práv** - (hodina probíhala 17.12.), připomenutí tohoto data. Připomenutí toho, co to jsou lidská práva (učivo 6. ročníku). **Proč je to zrovna 10.12. ?** - přijata Všeobecná deklarace lidských práv
- 2. Všeobecná deklarace lidských práv**
  - a. víme datum, v jakém to bylo roce?
    - i. 1948
  - b. **Co předcházelo? Co se událo v letech 1939 až 1945?**
    - i. druhá světová válka (dále případně otázky jak byla porušena lidská práva během války, pokud to někdo neřekne sám)
  - c. **kdo přijal deklaraci?**
    - i. Organizace spojených národů
  - d. tehdy bylo v OSN 58 států, z toho 10 se zdrželo při hlasování o jejím přijetí - **Bělorusko, Československo, Jihoafrická unie, Jugoslávie, Polsko, Saúdská Arábie, Sovětský svaz a Ukrajina** - **Proč se tyto státy zdržely? Mají něco společného?**
    - i. Nedodržování lidských práv, většina těchto států už pod vlivem SSSR, neměli zájem na přijetí deklarace
  - e. **Jak to v těchto státech vypadá s lidskými právy dnes, po skoro osmdesáti letech?**
    - i. V ČR se situace změnila k lepšímu, ale např. v Rusku a v Saudské Arábii problémy dodnes, v Polsku se situace zlepšila, ale v současnosti se opět zhoršuje (ve třídě je jedna žákyně z Polska, povídala nám o

lidských právech v Polsku), Jihoafrická republika - apartheid (možnost samostatného vyhledávání informací - co to bylo, od kdy do kdy, kdo to byl Nelson Mandela, apod.)

f. deklarace **není právně závazná, co to znamená?**

i. státy se jí nemusí řídit, ale i tak je mezinárodně uznávána její autorita

g. jsou v **ČR nějak zaručena lidská práva? jakým dokumentem? je právně závazný?**

i. Listina základních práv a svobod, součástí ústavy ČR, je právně závazná, srovnatelně s ústavou (ta se dále rozebírá v další hodině)

Výukové cíle pro první část hodiny (úroveň dle Bloomovy taxonomie):

1. Žáci si pamatují rok přijetí Všeobecné deklarace lidských práv a organizaci, která ji přijala. (faktuální znalost, zapamatovat)
2. Žáci najdou vztah mezi přijetím Všeobecné deklarace lidských práv a druhou světovou válkou. (konceptuální znalost, analyzovat)
3. Žáci posoudí současný stav lidských práv ve vybraných zemích. (procedurální znalost, hodnotit)
4. Žáci uvedou příklad právně závazného dokumentu. (metakognitivní znalost, rozumět)

Praktická část, cca 20 minut:

Práce s ilustrovanou verzí [Všeobecné deklarace lidských práv](#). Obrázky jsem rozstříhala na jednotlivé kartičky, s těmi potom probíhala další práce.

3. kartičky s lidskými právy

- a. rozdat do skupin (ideálně čtyřčlenných) kartičky
- b. nerozdávat je popořadě ale na přeskáčku - při další práci se potom nepůjde postupně ale podle čísel kartiček, žáci se různě střídají
- c. žáci si přečtou své kartičku, zamyslí se nad textem i obrázkem a promluví si o nich - **jakým konkrétním způsobem se daná práva odráží ve vašem životě? máte pocit, že toto právo máte? zažili jste někdy, nebo jste slyšeli příběh o tom, že by se někdo vám nebo někomu jinému, snažil tato práva upřít?**
  - i. otázky napíšu na tabuli, aby si je mohli žáci kdykoli připomenout

- ii. jsem k dispozici pro případné vysvětlování něčeho, čemu nerozumím; pomáhání žákům, kteří si se svou kartičkou nevědí rady
  - iii. čas nechám neurčitý, na práci žákům stačilo 5 až 10 minut
  - d. skupiny představí své kartičky ostatním, přednesou také, jak si odpověděli na zadané otázky, případně mohou k jednotlivým kartičkám doplnit své postřehy např. k obrázkům, také pokud někoho napadne příklad k jiné kartičce, než je ta jeho, může se podělit
- 4. jsou mezi právy nějaké vazby? co s čím souvisí a jak?** (např. 1 a 2, 3 a 6, 4 a 5, 5 a 6..) vazeb je tam mnoho, skoro všechno souvisí se vším
- a. **Jaký vliv má upření jednoho práva na přístup k dalším lidským právům? Jak to ovlivní dál život člověka? Například když je někomu upřeno právo na vzdělání, ovlivní to i jeho další lidská práva?**
    - i. prostor pro diskuzi
- 5.** posledních pět minut věnuji opakování - ve zkrácené verzi si zopakujeme vše, co jsme si na hodině říkali

Pokud něco nestíhám podle časového harmonogramu, nepospíchám. Pokud děti něco zajímá, nebo si to potřebují zopakovat/ujasnit, raději věnuji čas tomu, než abych se snažila vše stihnout za každou cenu.

Výukové cíle pro druhou část hodiny (úroveň dle Bloomovy taxonomie):

1. Žáci vyjmenují některá základní lidská práva. (faktuální znalost, zapamatovat)
2. Žáci identifikují následky upření některého ze základních lidských práv. (metakognitivní znalost, analyzovat)
3. Žáci formulují jakým způsobem se odrážejí základní lidská práva v jejich životech. (procedurální znalost, tvořit)
4. Žáci vysvětlí vlastními slovy důležitost dodržování základních lidských práv. (konceptuální znalost, rozumět)

Matici kritériálního hodnocení:

	Indikátor pro kvalitu 1	Indikátor pro kvalitu 2	Indikátor pro kvalitu 3
Všeobecná deklarace lidských práv	Žák ví, co je to Všeobecná deklarace lidských práv, pamatuje si rok jejího přijetí a pojmenuje organizaci, která ji přijala.	Žák neví, co je to Všeobecná deklarace lidských práv, ale s pomocí si vzpomene na rok jejího přijetí a zná organizaci, která ji přijala, i když si nevzpomene na její přesné jméno.	Žák neví, co je to Všeobecná deklarace lidských práv, nepamatuje si rok jejího přijetí a nezná organizaci, která ji přijala.
Dodržování lidských práv ve světě a v ČR	Žák posoudí současný stav lidských práv v ČR a ve vybraných zemích, dokáže pojmenovat státy, kde se lidská práva nedodržují. Aktivně se zajímá o aktuální dění v oblasti lidských práv, a to i mimo vyučování.	Žák zná situaci lidských práv v ČR, ale nedokáže posoudit současný stav lidských práv ve vybraných zemích. S pomocí mapy dokáže pojmenovat státy, kde se lidská práva nedodržují. V hodině se dokáže zaměřit na aktuální dění v oblasti lidských práv.	Žák nedokáže posoudit současný stav lidských práv v ČR ani ve vybraných zemích, nedokáže pojmenovat státy, kde se lidská práva nedodržují, a to ani s pomocí mapy. Nezajímá se o aktuální dění v oblasti lidských práv.
Základní lidská práva	Žák vyjmenuje většinu základních lidských práv. Dokáže samostatně mluvit o následcích upření některého ze základních lidských práv. Žák dokáže posoudit, jestli jsou dodržována jeho lidská práva a jestli on sám dodržuje práva druhých.	Žák vyjmenuje některá základní lidská práva. Dokáže s pomocí mluvit o následcích upření některého ze základních lidských práv. Žák ví, že dodržování lidských práv je důležité, ale nedokáže sám zhodnotit, jestli jsou jednotlivá práva v jeho životě dodržována.	Žák nedokáže vyjmenovat žádné ze základních lidských práv. Nedokáže mluvit o následcích upření některého ze základních lidských práv. Žák nedokáže posoudit, jestli jsou dodržována jeho lidská práva a jestli on sám dodržuje práva druhých.

Žákovské sebehodnocení:

Lidská práva	 Znám, umím, vím	 Nejsem si jistý/á, potřebuji ještě procvičit	 Vůbec nevím, neznám
Vím, co je Všeobecná deklarace lidských práv.			
Vím ve kterém roce byla Všeobecná deklarace lidských práv přijata a která organizace ji přijala.			
Dokážu vyjmenovat státy, ve kterých nejsou dodržována lidská práva.			
Poznám, když někdo porušuje lidská práva.			
Dokážu vyjmenovat základní lidská práva.			
Znám souvislosti mezi jednotlivými základními lidskými právy.			